דחשיב עלייהו. וא"ת והא אסור לרדומי כדמיא בסוף פרק המצניע (לקמן לה. ושם) הרודה חלות דבש בשוגג חייב חטאת דבר רב אליעזר ולרבנן שבת מיהא איכא והוי דבר שאינו מיטל וי"ל דמיירי בדדיות ומונחות שם בכוורת אי נמי דגילות שיש דבש לף ע"ג חלות ואותו אינו צריך לדייה:

שלא יעשנו בעין מצודה. וא"ת מאי קמ"ל פשיטא דאי עביד כעין מצודה דאסור והא לא[1] משמע מברייתא דתע"ג דאינו מתכוין אסור וי"ל דאמר בפ' משילין (פלה לו: ושם) דקמ"ל דס"ד במינו גילוד אסור שאין במינו גילוד מוכר: **רב אשי אמר בו.** מקמתא רב אשי הסיב מיד כן לרב עוקבא כשאלו אותה שמידר הס"ם תירוץ שני תמיהה[2] ולשב"א אומר דשמיהם הסיב רב אשי דבמסכת מילה גרס[3] א"ל לא נגרסה אלא לאותן שני חלות וכשיטתיה דהכא גרס ואב"א מי קתני בימות החמה כו':

כבר תירגמו רב הונא לשמעתיך. בפרק בתרא (דף קנד:) משמע דאית ליה נמי לרב הונא דאסור לבטל כלי מהיכנו דפריך אמילתיה דקאמר התם רב הונא היתה בהמתו טעונה כלי זכוכית מצא כרים וכסתות ומיתת מתתיהן והא קמבטל כלי מהיכנו ומשני בשליפי זוטרי ואי"ת אכתי מקשה ליה התם דהא רב הונא סבר הכא דאין כלי מיטל אלא לדבר המיטל וי"ל דמיירי בצריך למקומו ואי"ת וכי פריך ליה התם מהאיתא דהיתה בהמתו טעונה טבל ועשאתו לימא דמיירי באין צריך למקומו וי"ל דהוה מלי לשנויי הכי דה"ל הוה מלי לשנויי בשליפי דרבי וכ"ל מתרץ דאיסור דאין כלי מיטל אבל דבר המיטל אבל ב) היכא דאיכא הפסד מרובה וכן משמע דקאמר התם מהו דתימא כי היכי דלהפסד מרובה מותר כו' משמע מותר והתיבו לבטל דמה מותר ג) להתיר אם לא זה האיסור:

חם להם מלמטה. תימה בלא שום מום מאי איסור איכא שיעלו כל אחד מטה ליצד עליה ומו אמאי מייתי בריש מטה והדר מתגלגל ימתינו עד שיחם להם גם מלמעלה ויעלו מטות ומתגלגלות יחד ונראה דאחמור רבנן למיעבד היכרא שהוא לצורך מי כל כמה דאיפשר למיעבד: **ופורסין** עליהן זה

[1] דאיכא דבש. דבר המיטל: שתי חלות. כל הכוורת עושין אותה הדבורים חלות חלות של לפיתות דבש ושעוה וכשרוצים אותן מניחין בה שתים שיתפרנסו מהן הדבורים כל ימות הגשמים כדתנן בהמוכר את הספינה (ב"מ פ.) הלוקח חלות כוורתו של חבירו מנין שתי חלות דקתמא[4] לא מכרן: מוקצות נינהו. לדבורים הדר הוה ליה דבר שאינו מיטל ואפ"ה מטלטלין מתגלגל להגלגן: דחשיב עלייהו. מאתמול לאחילה: ומני. היא[5] שהגלרכת לתרוצה כשחיבב וקתני דדבר שאין מתכוין מותר כר"ש: אי ר"ש. אמר[6] * למה לי לאוקמיה כשחיבב: שלא יעשנו במצודה. שלא יכסנה כולה אלא דנשבוק רוותא שיוכלו לצאת כי היכי דלא ליתלדו בהאי כיסוי ממילא ואפ"ג דלא מיכוין למילד אסור: רב אשי אמר. לעולם דאיכא דבש טובא ודקשיא לך יומת הגשמים מי קתני בה יומת הגשמים: לשמעתיך. דאין כלי מיטל אלא לדבר המיטל: מת המבוטל בחמה. ויש לחוש שמא ימהר להסרים: וישבין בצדו. ע"ג הקרקע כדי שיטעטרו ממוס הקרקע ויטלטלו להמיה מטות ליצד עליהן והמטות יהיו לממילה כדמפיים ומזיל: חם להם למטה. מן הקרקע שרתחו חמה: ופורסין. על דאמר לגל: זה זוקף מטתו. שהיה המתגלגל מונחת עליה וכן זה נמגלגל מחילה עשויה מאליה ולכשילגו נשמטין והולכין להם ודוקא נקט חם להם מלמטה בריש שיעלו המטות ליסיבה בריש והדר מתגלגל לפרוס עליהן לגל ומוחזין אותה בידיהן עד לאחר שעה שיקפוס וישמטוס[7] דהוה ליה כי ההוא דאמרינן (פירוכין דף קח.) הלי מדורתא מלמעלה למטה שרי אבל לאחוי מעיקרא מטות לצורך האהל[8] לא דהוה ליה מלמטה למעלה כדרך בנין וקי"ל[9] אין עושין אהל ערלי בתחילה בשבת: הוסבו ממטה למטה. עד שמגיע לגל: מן הצד. כלאחר יד: אי דליכא. והאי מלילין דקאמר ר' יהודה בן לקיש דמטלטל ליה להדיא הוא: מאי טעמא דר' יהודה. אלא לאו מן הצד הוא דקאמר: אי

דאיכא דבש בימות הגשמים דליכא דבש מאי איכא למימר לא נצרכא אלא לאותן שתי חלות והא מוקצות נינהו דחשיב עלייהו הא לא חשיב עלייהו מאי אסור אי הכי הא דתני ובלבד שלא יתכוין לצוד לפלוג ולתני בדידה בד"א כשחישב עליהן אבל לא חישב עליהן אסור הא קמ"ל אע"פ שחישב עליהן ובלבד שלא יתכוין לצוד מני אי ר"ש אי[10] ליתי לי' מוקצה אי ר' יהודה כי לא מתכוין מאי הוי הא דבר שאין מתכוין אסור לעולם ר' יהודה מאי ובלבד שלא יתכוין לצוד שלא יעשנה כמצודה דלישבוק להו רווחא כי היכי דלא ליתצדו ממילא רב אשי אמר מי קתני בימות החמה ובימות הגשמים בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים קתני ביומי ניסן וביומי תשרי דאיכא חמה (ואיכא צינה[11]) ואיכא גשמים ואיכא דבש אמר להו רב ששת פוקו ואמרו ליה לר' יצחק כבר תרגמא רב הונא לשמעתיך בבבל דא"ר הונא עושין מחיצה למת בשביל חי ואין עושין מחיצה למת בשביל מת מאי היא דא"ר שמואל בר יהודה וכן תנא שילא מרי [12]מת המבוטל בחמה באים שני בני אדם ויושבין בצדו חם להם מלמטה זה מביא מטה ויושב עליה וזה מביא מטה ויושב עליה חם להם מלמעלה מביאים מחצלת ופורסין עליהן זה זוקף מטתו ונשמט והולך לו וזה זוקף מטתו ונשמט והולך לו ונמצאת מחיצה עשויה מאליה איתמר מת המבוטל בחמה רב יהודה אמר שמואל [13]הופכו ממטה למטה רב חנינא[14] בר שלמיא משמיה דרב אמר [15] מניח עליו כבר או תינוק ומטלטלו היכא דאיכא כבר או תינוק כולי עלמא לא פליגי דשרי * כי פליגי דלית ליה[16] מ"ס [17] טלטול מן הצד שמיה טלטול ומ"ס לא שמיה טלטול ליימא כתנאי [18] אין מצילין את המת מפני הדליקה אמר ר' יהודה בן לקיש שמעתי שמצילין את המת מפני הדליקה היכי דמי אי דאיכא כבר או תינוק מ"ט דתנא קמא אי דליכא מ"ט דר' יהודה בן לקיש אלא לאו בטלטול מן הצד פליגי דמר סבר טלטול מן הצד שמיה טלטול ומ"ס לא שמיה טלטול לא [1]דכ"ע טלטול מן הצד שמיה טלטול והיינו טעמא דר' יהודה בן לקיש [2] דמתוך שאדם בהול על מתו

אי

לא ישן) אע"ג דקיל"ל דהלכתא כר' שמעון בכולה שבת בהא ליה הלכתא כוותיה. דתנא דידן קתני דברי ר' יהודה סתמא במתניתין. (**מטלטלין נר חדש אבל לא ישן**) ובברייתא מפרש דברי ר' יהודה מטלטלין נר חדש אבל לא ישן. ר' מאיר (אומר) כל הנרות מטלטלין חוץ מן הנר שהנליקו בה באותה שבת. **נמצא** ר' מאיר ור' יהודה שניהן אוסרין בנר שהנליקו בו באותה שבת. ור"ש מתיר ואין הלכתא כוותיה. דהוא יחיד במקום רבים ואע"פ דא"ר יוחנן אנו אין לנו אלא בנר כר' שמעון (לר' שמעון) אמרו ולית ליה (לר') יוחנן לא סבירא ליה טעמא דר"ש. **ואפילו** ר"ש לא שרי לטלטולי **בשבת בנר שכבה** אלא בנר קטן דכיון דהוא נר קטן ושמנו מעט דעתו עליו מאתמול לכשיכבה יטלטלנו ואינו מוקצה אבל נר גדול כגון כוס וקערה ועששית שיתכן שיתקן עליהו היום כולו לא אסרינן דחשיב מאתמול לכשיכבו

חשק שלמה על רבינו חננאל ה) ס"ק כתן ופי' אחר מה שנרע לתקום פלה לשמ:

ליכא לרינא דר' יצחק) **דהיינו** אפילו לר"ש דמיקל במוקצה. (כלומר למחוק כאן התיבות שבסוגריים ולגורסם בסמוך היכן שהקיפום בסוגריים) ריש שהגיהו רק תיבת "ליכא" שצ"ל **איכא** לדינא. עכ"פ להלן אינו ט"ס (וכ"ה בגליונות קה"ר):

עין משפט נר מצוה

מז א מי' פכ"ה מהלכי' שבת הלכה ו ופכ"ו הלכה כב סמג לאוין סה טוש"ע ס"ש סימן שיא סעיף ו:

מז ב ג מי' שם פכ"ו הלכה מה טור ש"ע ס"ש שם סעיף ה:

רבינו חננאל

וכיון שמותר לטנותו מאותו מקום ולטלטלו מטלטלו למקום הביצה (כר') וכוסהו על הביצה וכן כולם ה) ולא יתנו לישב ע"ג הביצה כדי שלא ישנאר בגדיו. לפיכך כוסה עליה [כלי] וישב עליו. וכל התיובתות פשוטות הן. **ושנינו על הבורות** באותן ב' חלות ששנינו בפ' המוכר את הספינה בענין המוכר חלת דבש כוותיה לחבירו שחייב הקונה להניח לו שתי חלות דבש כדי שיהו מזון לדבורים שלא יברחו ולפיכך אמרנו אותן ב' חלות מוקצות ממאכל אדם הן (לא השאילו) דשאולין לדבורים ושנינן כגון (שחייב) [שחשב] עליהן בפירוש למאכל אדם. **ואקשינן** אי הכי אדתני ומזהיר בפרשת ע"ג הכוורת ובלבד שלא יתכוין לצוד ליפלוג עליה כר. **ואסיקנא לעולם ר' יהודה [היא]** והאי דקתני ובלבד שלא יתכוין לצוד שלא ישלשל המחצלת וידחקנה בבותלי הכוורת שנמצא הדבורין כסתומין בכוורת אלא יהויה כמעט המחצלת מן הנקב של כוורת שהוא פתח לצאת ולכנוס בו הדבורים כר. **אמר רב ששת** כבר תירגם רב הונא לשמעתיה דר' יצחק בבבל דאמר עושין מחיצה למת בשביל החי ואין עושין מחיצה למת בשביל מת כיצד מת מוטל בחמה באין ב' בני אדם וישבין בצידו המת וזה מביא מטה ויושב עליה וזה מביא מטה וישב עליה חם להם מלמטה ונמצאת מחיצה עשויה מאליה. **איתמר מת המוטל בחמה** רב יהודה אמר שמואל הופכו ממטה למטה ומשמיה דרב אמר מניח עליו כבר או תינוק ומטלטלו. **ואסקינן** בשיש כבר או תינוק כ"ע לא פליגי שמניח עליו כבר או תינוק ומטלטלו (וכ"ג) [כי פליגי היכא דל"ל מ"ס] טלטול מן הצד שמיה טלטול [ומ"ס לא שמיה טלטול]. **ואתינן ואוקמינן בתנאי** אין מצילין [את המת] מפני הדליקה אמר ר' יהודה בן לקיש שמעתי שמצילין את המת מפני הדליקה ואמרינן כ"ע טלטול מן הצד שמיה טלטול היינו טעמא דר' יהודה בן לקיש מתוך שאדם בהול על מת [אי לא] שרית ליה לטלטולי אתי לכבויי ולמעבד איסורא דאורייתא. א"ר יהודה בר שילא א"ר אסי א"ר יוחנן הלכה כר' יהודה בן לקיש במת. **ואין נאותין ממנו לפי שאינו מן המוכן.** ת"ר מוחר השמן שכבר ושבקערה אסור להסתפק ממנו ור"ש מתיר (מטלטלין נר חדש אבל

מסורת הש"ס עם הוספות

ה) [נעיל דף נ: לקמן קמב:]. כ) [לקמן קכב. קמח.]. ג) [משפטים פי"ד] יומא דף פה. ד) יומא שם. ה) לקמן קכה: ועיין עירובין קב. ו) ר"ה כבר. ז) צ"ל פרק כירה (דף יט ע"ב מדפי הרי"ף ד"ה כתב הרי"ף וכו' וכ"כ הי' שלמה דר' יצחק בשיטת רבי יהודה).

תוספות ישנים

א) ומשמע ליה שיש שם מלות הרבה דלא הי מוקצה מחמת מקרקע כיס: ב) ולעיל מיהא [1] ס"מ לענייני דכרי משום הספק אלא דמשנו שיטיא הדא לטלטולו מלריך למקומו: ג) ומיהו דוחק הרבה"ל דהמעמו לחמיר מוכח (דהמגלגה) [דהא רבה] דמפרש עשמא משום הגלה שאיכ מגיה ולית ליה דמיטל כלי ולא עשמא דאין כלי מיטל (אלא) [הלא] מוקמי ליה בריאתא דאמרי' כפ' בתרא דף קנד: לחמיר מחמיר כרים וכסתות אלא דאלי משום מוכח:

גליון הש"ס

גמ' כי פליגי דלית ליה. קיל אמאי לא הי המטות עלמה ממקום כבר לו מיהא. ועי' מג"ל פי' שם ס"ק כ"ח ומכוסמת שבת [1]. ומזה לא הסירו כלים ועפ"ג: רש"י ד"ה אי ר"ש למה לי לאוקמיה בשחישב. משמע דמ"מ ע"ג כרים לטיולא דאיכא כי אלא דס"ל לרש"י שם דלרש"י ליכא [2] לדינא דריי"ן הייט אפילו לרש"ם דמיקל במוקצה. ואולם לפ"ל בגליה כי אחמת דפרכת הס"ם דלרש"ם ל"ל כלל לתרץ דאיכא כי אלא מבוחר דס"ל לרש"י שם (דלרש"ם ליכא לדינא דריי"ן). ולפכרי רש"י אלו כוונת הרי"ם פ' מי שהחשיך [3] שכתב דריי"ן הוא רק לרש"י וכתב עלה שכ"כ רש"י: תוס' ד"ה ופורסין וכבר מה שהיה מופיע לאחר. עי' לקמן דף ע. ע"ש תוס' ד"ה מאי לימן: **שם** ד"ה דבריע וכבר **ובדוכתא** אחריתי. עי' מכוחות דף כז ע"כ:

ליקוטי רש"י

[נדפס בסוף המסכת]

הגהות וציונים

א) עיין רש"ש שמה שהוסיפו "ואיכא צינה" שבוש וכן בביצה ובכתי' ליתא: ב) בדפו"י רב חיננא בר שלמיא (ועיין רק"ס אות ס). וב"י סי' שיא העתיק רב **חננא**: ג) בכתי' כי פליגי **דליכא** (דליכא כבר על המת שאינו ורוצה להניח עליו כמו שפירשו בחידושי הרי"ן (והריטב"א החדש). רק"ס): ד) שייך לע"א: ה) בכתי' **דמסתמא** (בדפו"ר "סתמא" והמהרש"ל הגיה "דסתמא"): ו) נדע"ל **הא** (באה"מ) וכ"ה בבנני יוסף **האי**: ז) נדע"ל **אסורה** (בדפו"ר אמ') ובגליון הש"ס לרע"א לא נרס לתיבת אמר: ח) הב"י או"ח סימן שיא ד"ה היה מוטל העתיק לשון רש"י **וישמטו** ובכתי' **וישמיטום**: ט) דהיינו לזקוף אוהם מעיקרא (מהרש"ל): י) מה"ר שבא הגיה **והלא משמע דאע"ג** דאינו כר (גליון) כ"ה בדפו"ר, ועי' במהרי"ם בפירוש השני, ולפנינו יוהא לא" הוגה ע"פ המהרש"ל דפו"ר, מהרש"א ומהרי"ם בפירוש הראשון: כ) בתוס' הרא"ש הלשון אלא **שרב אשי מידר תחילה מה שתירצו בני הישיבה**: ל) לפנינו הגירסא החם כדהכא: מ) צ"ל **והא** (ב"ש): נ) צ"ל **בדפירשתי** (ב"ש ובדפו"ר **בדפי**): ס) צ"ל **דהכא** (גליון) כ"ה בדפו"ר וכ"ה ברש"ש: ע) צ"ל **ופורס** (רש"ש): פ) צ"ל **אין** (באה"מ, דפו"ר): צ) תיבת "מעיקרא" ט"ס (ב"ש): ק) שם סק"ו באמצע תשובה כשמפקפק בדברי הסג"א ועיין בדו"ר לרעק"א כאן ס"כ איתא קושיא הנ"ל וציין לסג"א סי' שיא ועי"ש סי"ק ט"ו וט"ז וע"ע סי' שח ס"ק נא ובתוספת שבת שם ס"ק עז: ר) צ"ל ב' חלות דס"ל לרש"י (שם דלר"ש

הדפסה בריולוצית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה

אי לא שרית ליה וכו'. אבל כמוטל לחמה [ז] לא שרי: **מתני'** מטלטלין נר חדש. שאינו מאוס ומזי לאשמעינן (ח) לדליק אלא דלק בו נר מעולם: **אבל לא ישן.** דמוקלה מחמת מאוס הוא: **גמ'** חוץ מן הנר שהדליקו. ואף על גב שכבה אסור אלא דיש לה מחמת מאוס: [1] חוץ מן הנר הדולק בשבת. בעוד שהוא דולק אסור אמאי שכבה הנר [2]: עששית. כוס גדול של זכוכית שקורין לגמ"ש: לא יזיזם ממקומן. ואפי' כבה הנר ולקמן מפרש טעמא: מן הנר הכבה. לכיון דכבה והולך לא מחייב תו משום מכבה: כבה אין לא כבה לא. דלא שמעינן ליה לרבי שמעון דשרי במתני' [3] אלא מוחר שמן שבנר ושבקערה דמשמע לאחר שכבה: **מאי אב'.** מדקאמר אבל מכלל דבנר מותר: **בזוטא.** דדעתי' עליה מבע"י סבר שיכלה השמן מהר ואשמעינן בנר לכשיכבה: **אבל הני.** לא אסיק אדעתיה שיכבו כל היום: ר' שמעון מתיר. וקערה נפישא קשיא קערה אקערה: **דומיא דנר.** קתני לה דזוטרא: **פמוט.** מטרה של מתכת ואינה מאוסה: **לדברי המתיר.** ר' מאיר המתיר בנר ישן: **אוסר.** בהאי דמוקלה מחמת מאוס אסור כדקתני לעיל חוץ מן הנר שהדליקו בו בשבת: **לדברי האוסר.** רבי יהודה האוסר בנר ישן של חרס התם הוא דמאיס אבל הכא אינו אינו ולית ליה מוקלה מחמת מאוס: **נר של מתכת.** לא מאיס כגון של נחשת דלא בלע: **שיחדה למשות.** מיתקרא בהזמנה בעלמא ואע"פ שלא הניח עליה מעולם: **מטלטלין נר חדש.** והא רבי יהודה קאמר לה דאית ליה מוקלה אלמא לא מיתסר בהזמנה מדקאמר אבל לא ישן ולא קתני אבל לא המיוחד לכך: המיח

מוחר למימרא דרבי יהודה מוקצה מחמת מיאוס אית ליה מוקצה מחמת איסור ליה והתניא [7] ר' יהודה אומר כל הנרות של מתכת מטלטלין חוץ מן הנר שהדליקו בו בשבת [8] אלא אי איתמר הכי איתמר א"ר זירא פמוט שהדליקו עליו בשבת ד"ה אסור לא הדליקו עליו ד"ה מוחר: אמר רב יהודה [9] א"ר מטה שיחדה למעות אסור לטלטלה מיתיבי' [10] רב נחמן בר יצחק מטלטלין נר חדש אבל לא ישן ומה

ואע"ג דגבי ממון אמרינן [11] מיפכא מי שרית ליה אמי לכטיי הייט משום שאין מלטטר על ממונו כמו על מתו ואי שרית ליה אמי לכטיי במזיד: טורח להגיל ישכח שהיוס שכח ויבא לכטות בשוגג אבל על מתו מלטטר ביותר ואי לא שרית ליה אמי לכטיי במזיד:

שבנר ושבקערה אסור ור' שמעון מתיר. ואמר השמש מותר אפי' לר' יהודה והא"ל תניא לקמן [12] גבי טיי סוכה אסור להסתפק מהן עד מוצאי י"ט האחרון אבל בתר הכי שרי וקשה לר"י דמ"ש מנר חנוכה דתניא [13] כבה ליל ראשון מוסיף עליו בליל ב' ומדליק בו כבה ליל ג' עושה לו מדורה בפני עצמו מפני שהוקצה למצותו ואומר ר"י דנר חנוכה עיקרו לא להנאתו בא אלא לפרסומי ניסא ומשום הכיתא דנס היו אינה אינה אינה אבל נר שבת להנאתו בא יושב ומצפה שיכבה ולכך מותר וא"ת ומ"ש נר שבכה דאסור לטלטל לר' יהודה מסוכה דשויה דעלמא דמיהו בה תנאי כדאמר לקמן בשמעתין [14] ואם התנה עליה הכל לפי תנאו ומוקי לה במסכת בילה (דף ג:) בסוכה דעלמא ודשויה [15] דאחמול דעמיה עליה שמפול ונר נמי דעמיה עליה שיכבה ואמאי אין מועיל תנאי להסתפק ממותר השמן ולר"ש נמי יועיל תנאי להסתפק מן השמן המטפטף בשעה שהגר דולק וי"ל דהתם סוכה דעלמא היתה עשויה מזמן גדול ועתה בי"ש אינו בדל ממנה ויושב ומצפה מתי תפול אבל נר עיקר הקצאתו הוא בי"ש ודמייה בדל לצורך שבת [16] ומתיר טפי ולא מהני בה תנאי: **לדברי** המתיר אסור. פי' בקונטרס לדברי ר' מאיר ור"ת מאי קמ"ל הא בהדיא קאמר ר' מאיר נר בהדליקו בה בתוחו שבת וי"ל דה"א ה"מ בנר של חרס דאית בה תרתי מוקצה מחמת מיאוס ומחמת איסור קמ"ל דאפי' בשל מתכת דלא מאיס ולית בה אלא מוקצה מחמת איסור אסר ר' מאיר ואין נראה לר"ת דאפי' זה הוי אלא ר' מאיר ור' יהודה דקאי עלייהו ולא ר"ש ומפרש וכן פר"ת לדברי המתיר הייט ר' שמעון אסר כאן בפמוט דהא פמוט גדול[17] הוא ככוס וקערה ועששית כמו פמוטות של בית ר' דשילהי כל כתבי (לקמן קמא:) לדברי האוסר הייט ר' מאיר ור' יהודה דאסרי בנר חרס שהדליקו בו בתוחו שבת וה"מ בנר של חרס דאיכא תרתי מוקצה מחמת מיאוס ומחמת איסור דאפי' בשל מתכת אסר ר' מאיר וה"ג אמרי' בפ"ק דמולין (דף טו.) ע"כ לא שרי רבי מאיר אלא בנשכל דלאו לכוס אבל בשומט (ג) **מטה** שיחדה למעות אסור לטלטלה. נראה דאפי' לצורך גופה או לצורך מקומה אסור לכיון שיחדה למעות שוב אין עושין ממנה סוס תשמיש ◦והויא כמאוכלות דאסור לטלטלה לרבי יהודה אפילו לצורך גופה ומקומה ולרבי שמעון לא אסור סוס מוקצה לצורך גופו ומקומו אלא מוקצה מחמת חסרון כיס[1]: ומה

ולדברי ר' מאיר ור' יהודה שאוסרין בנר של חרס מפני שהוא מטונף והוא צאו כלי ולפיכך הוקצהו מאתמול בפמוט שהוא של מתכת ואינו מטונף מתיר: **ירושל'** נר מאוס פמוט אינו מאוס חני נר המונח על הדלת פותח ונרגל בשבת ובלבד שלא יתכוין לכבות רב ושמואל פותרין לה בשוכח ומקללין למאן דעבד כן (יבמות) ה' לאיש אשר יעשנה נגר. אקשי' ולר' יהודה מוקצה מחמת מיאוס אית ליה מוקצה מחמת איסור שהדליקו בה באותה שבת לא והתניא ר' יהודה אומר כל הנרות של מתכת מטלטלין חוץ מן הנר שהדליקו בה באותה שבת. **ואסיקנ'** הכי לדברי

חשק שלמה על רבינו חננאל ט) פי' ר"ת ופמ"ג:

מסורת הש"ס עם הוספות

ט) [לקמן מז:] ביצה ל:, כ) תוס' יד:, ג) מוספתא שבת פ"ל, ד) תוס' מז., ה) לקמן קכג., ו) מגה"ר אלפ, ז) [לקמן קח:], ח) מה., י) [כש"ס לא נמצא מקומו אלא בשלחות פ' ראשה הכיתי הרא"ש פרק במה מדליקין רס"ו ומעור וכ"י סימן תרטו] ובספיקתא סימן ד' ובתנחומא סוף פרשת נשא (הגהות בן אריה, ר"ש מרפטרי), יא) עיין גם בתוס' לעיל מג. ד"ה בעודן (הב"), יב) עיין תוס' לעיל לה. ד"ה ואפילו, מ) לקמן קנז ע"א.

תוספות ישנים

א) וא"ש דהכא שרי טפי ככר לו מיעוק מבטול מן הלב. ומפ' טטול (דף קמב:) אמר לא אמרי ככר לו מיעוק אלא לאמת עלגב ולפמיגן לכ"ע ע"י ככר לו מיעוק אלר דברים אלא אמת אע"ג דשרי טלטול מן הלב לאמת (ן): ב) ורשב"ם מפ' דהכא אמיר טפי לפי שהוא מוקצה בשבת לדבר אסור: ג) והרב"ם מפרש דאפילו לאמלי דס"ד אמר... הניח דאולין אסור דמוקלה מחמת איסור דהתם אפי' ר"ש מודי. אף על גב דשרי בתחלה בשבת אמר אמ"ג דהתם אינו מעלה על לבו שיתמעטה סוס אדם כשבת והוי כמו דיש ממיו מתמוכר דפרש"י דמלה (דף כד:) דאפילו ר"ש אסר בגרוגרות לימוקין מדלא לקמן מתמהל אקלטיה:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מטלטלין וכו' לאשמעינן בית להדליק: (ב) תוס' ד"ה דכ"ע מטלטל וכו' אבל ממנים נעשה בשים לדבר אחר וכסא אסיר משום דמדברי אמאי דאפילו מגיה דבר שדעתו ליטלו בשבת אלא להגיהו בשבת כי הניח חשוב בשבת כי הניח דמנער:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה דכ"ע כו' אפילו מגיה השיב בשוכח כו' הריא דמנער. עי' לקמן דף נא ע"א תוס' ד"ה לו שמעון: באיד דהבא עיקר. עי' נגיל דף לט ע"ב תוס' ד"ה מפני שחוח: באיד הוי ידעי לה דמתני' היא. עי' מגחות דף מ ע"א תוס' ד"ה אסר סלוג. ומוי"ק דף ס ע"א תוס' ד"ה לאחוי: תוס' ד"ה מטה שיחדה כו' והויא כחצוצרות. נגיל דף לו ע"א:

הגהות וציונים

א) ג' הר"ח ר"ר ורמב"ם אסור להסתפק ממנו: ב) פירוש רש"י

עין משפט

נר מצוה

מח א מי' פכ"ו מהל' שבת הלכה כא סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סימן שיא סעיף ג:

מט ב מי' פ"ה מהל' שבת הלכה יב ופרק כו הלכה יד סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סימן רסה סעיף ג וסימן רטו סעיף ג:

נ ג מי' פכ"ה מהלכות שבת הלכה י יא טוש"ע א"ח סימן רטו סעיף ה:

רב נסים גאון

אמר ר' זירא פמוט שהדליקו עליו באותה שבת לדברי המתיר אוסר לדברי האוסר מתיר. פמוט מין מנורה ויש לה קנה אחד. ובמנחות בפרק הקומץ את המנחה (דף כח) כשאמרו על דרך קושיא ואימא נמי באה

ליקוטי רש"י

מותר השמן שבנר ושבקערה. נר קרייתי"ל מותר השמן שהמן נגר לו מקערה שמן הניתן להדלקת הנר של שבת וכבה המותר יש בה משום מוקצה ואסור. ורבי שמעון מתיר. אדם יוצא ונלפה לאותו מכבה נרו שיודע שפוסה לבית הלבן מן הסמנות דעתיה על המותר (ביצה ל:). **נר חדש.** אלא הדליקו בו מעולם כו של חרס ובקטום אדם מה לנרמי מים פיה. **אבל לא ישן.** דמוקלה הוא מחמת מיאוס שהדמה קלה בו (חולין יד:). חוץ מן הנר שהדליקו בו בשבת. שהיה נר דולק בו מן הסמנות דמוקלה מחמת איסור שאסור לבבות הנר נאסר גם הוא לטלטל ויין שהוקלה לבן הסמנות הוקלה לכל היום (שם טו.). **עששית.** כלי גדול של זכוכית כלשון לטרניי"ל (לעיל כג.). **פמוט.** מנורה קטנה (מנחות כח.). **כל הנרות של מתכת מטלטלין.** דכל מתכות לא מאיסי אפילו יפנים כגון של מנחות ויוילת הכן (חולין שם).

רבינו חננאל

ישלשלם אלא אמרינן ודאי כיון דנדולים הן נתיאשו מלשלשלן ומוקצין הן לפיכך קתני פיטא אבל כוס וקערה ועששית לא יזיזם ממקומן וכן כיוצא בהן פעמים שיש קערה ועששית קטנה דומיא דנר קטן ודיינם כדין נר קטן ופעמים שיש נר גדול דומיא דקערה ועששית ודינו כדינם והא דא"ר אלעזר [בר"ש] מסתפק אדם מנר הכבה ומשמן המטפטף אע"פ שהנר דולק ג) א"ר זירא פמוט שהדליקו עליו לדברי המתיר בנר אסר בפמוט כלומר לר' שמעון דמתיר בנר קטן בפמוט שהוא גדול אוסר

ומה נר דלהבי עבידא כי לא הדליק בה שרי לטלטולה מטה דלאו להבי עבידא לא כ"ש אלא אי איתמר הכי איתמר אמר רב יהודה אמר רב אמטה שיחדה למעות הניח עליה מעות אסור לטלטלה לא הניח עליה מעות מותר לטלטלה לא יחדה למעות יש עליה מעות אסור לטלטלה אין עליה מעות מותר לטלטלה והוא שלא היו עליה[ח] בין השמשות אמר עולא מתיב ר' אליעזר[ז] [ט]מוכני שלה *בזמן שהיא נשמטת אין חיבור לה ואין נמדדת עמה ואין מצלת עמה באהל המת ואין גוררין אותה בשבת בזמן שיש עליה מעות הא אין עליה מעות שריא אף על גב דהוו עליה ביה"ש ההיא ר' שמעון היא דלית ליה מוקצה ורב כרבי יהודה סבירא ליה הכי

ומה נר דלהבי עבידא כי. פי' בקונטרס דדייק מדקתני אבל לא יש משמע דוקא יש אבל מדם אפילו יחדו וקשה לר"י דלמאי דמסיק נמי מטה שיחדה והניח עליה מעות כו' מקשה ליה מנר של מתכת דשרי ר' יהודה אפילו יחדו לעולם מדקתני חוץ מן הנר שהדליקו בה באותה שבת אבל לא הדליקו בה באותה שבת אע"פ שיחדה והדליקו בה בחול שרי[ב] ונראה לר"י דלא דייק כלל מדקתני אבל לא יש אלא דוקא נר של חרס הוא דקאמר דלכאי עכידא שתמלא עשייתה היא להדלקה והוי כמו יחוד שמיד שמדליקין בה פעם אחת נמאסת ואין ראויה לתשמיש אחר ולכך תחלת עשייתה אינה אלא להדלקה אע"פ שראויה לתשמיש אחר אין עשייה להדלקה מ"מ אין עושין אותה לכך שאין זה אלא זמן מועט אבל נר מתכת אין עשייתה להדלקה לבד דראויה כל שעה לתשמיש אחר:

לא הניח עליה מעות מותר לטלטלה. ומתוכרות דאסר ר' יהודה לעיל (דף לז.) נראה לר"י דאסר אפי' לא תקע בה דאלוכרות לא חזיא אלא לתקיעה ואין לחלק בין תקע לא תקע אבל מטה ונר חזי לתשמיש אחרינא: **יש עליה מעות אסור לטלטלה.** על כרחך במנין מאירי א) דבשבת תנן פרק טוטל (לקמן קמג:) מנער הכר והן טופלות ומנין בשבת מאירי דבהנין מבעוד יום והיו עליה בין השמשות אפילו אין עליה מעות אסור לטלטלה כדקאמר בסיפא דמילתיה וקשה דאיך יכול להיות שמנין לדעת בשבת וי"ל כגון שהנים נכרי או מיטוק לדעת ישראל וא"ת אמאי לא מוכח מהכא כפ' אין לדין (מלה כו:) דאין מוקלה לחלי שבת וי"ל דאיכא לאוקמא כגון שהנים לדעת ישראל כדי להסירם אחר שעה והוו כגמרו בידי אדם ולמאי דפרישית לעיל[ב] דהא דיש מוקלה לחלי שבת היינו באיסור אכילה ולא בטלטול א"ש: **מוכני שלה.** פי' בקונטרס דגמי שידה תנן לה במסכת כלים (פי"ח מ"ח) והיא עשויה למרכבת אנשים ונשים ב) ואין נראה לר"י דאי חזיא למדרס לא שייך בה מדידה דלא איתקש לשק ולא בעינן מיטלטל מלא וריקן כדמוכח בפרק אלו מומין (בכורות לח. ושם) דפריך ושאין לו חוץ בכלי שנף מקבל טומאה הוא והא דומיא דשק בעינן ומשמי דהגך דחזו למדרסות לכך נראה דאינה עשויה אלא לכלים והא דאמר לקמן בפרק רבי עקיבא (דף פד. ושם) שלש מיטות הן מיטה שפתחה מלדה טמאה מדרס מלמעלה טומא מת פי' אבל מדרס לא לפי שאומרים עמוד ונעשה מלאכתו והכאה במדה טהורה מכלום פי' שיש לה מ' סאה אור"י דלריך לומר דלא קאי אפתחה מלדה דכיון דחזיא למדרס אפילו באה במדה טומאה כדפי'[ג]: **ואין מצלת עמה באהל המת.** פי' בקונטרס (ג) שהכלים על דופני הכירה וקשה דמי יהא טומא' על הכלים ומפרש ריב"א דמיירי שפיר דקיימת הכירה באהל המת ומוקפת למיד פתיל ואע"ג דכלי עץ אינו מלין בגמיד פתיל היכא דמקבל מרבעים סאה מלין כיון דלא מקבל טומאה כדתנן במסכת כלים[ד] ואלו מלילין בגמיד פתיל כלי גלגלים כו' וכלי עץ הטהורים ואין ל"ל דמוכני יש לו בית קיבול אלא פשוט כלי עץ הוא ויש נקב בכירה בגדה והכלים בתוך הכירה והמוכני חופפת שם וממעטת אותו נקב עד שאין נשאר פותח טפח וקאמר כיון דנשמטת אינו ממעט דדוקא כי מבטלו שם ממעט בחלון כדמוכח בלא יחפור (ב"ב כ: ושם[ה]) דפריך אהא דקתני דכלי חרס ממעט בחלון הא קחזי ליה פי' ולא מבטל התם והיכי ממעט ומשני דמטוף ומיירי שאינו סותם כל הנקב דאם סותם כל הנקב אפי' אינו מבטלו שם סותם כדאמר בפ' בתרא (דף קנו.) מימי אבא שאול בן בטנית פקקו את המאור בטפיח שם ומיירי נמי בפ' בתרא דמגילה (דף כו:) הכא מי כגשמא דרומאי[ו] דהות פתיחה להחוא אנדרונא דהוי מחתי בה מיתי בעו כהני למיחל לגליי התם אמרו ליה לרבא אמר להו אדלו דלו מיטתה ואותבוהו אבבא דה"ל כלי עץ העשוי לנחת ומקטמת לא היו מבטלין אותו שם שהרי ס"ת מגיתין[ז] בתוכו ומיהו תנן וגרוגרות אין להם דין כלים דאפי' סותמין כל החלון לריכין מיטול כדמוכח בפרק לא יחפור (ב"ב יט:) ולר"ת אין נראה לפרש דמוכני הוי אופן דאין דרך להניח מעות על האופן דקתני ואין גוררין אותה בשבת בזמן שיש עליה מעות ומפרש דמוכני היינו כן של שידה כמו את הכיור ואת כנו (שמות ג) וכמו מכוטות במלכים (א ז) פי' בסיס שהשידה מונחת עליו ויש בשידה נקב מתחתיה כנגד המוכני והיא בנה"ק והטומאה נכנסת דרך נקב בשידה ואין המוכני מבטל כיון שהיא נשמטת ואין מבטלין אותה שם ומיירי נמי שאין סותמת כל הנקב אלא ממעטת אותו מפותח טפח כדפי' לעיל וא"ל דמיירי שאין הטומאה כנגד הנקב דכשהטומאה נגד הנקב אפילו אין בו פותח טפח בוקעת ועולה כדאמר בפ"ק דטוכה (דף יח. ושם) אדזבה בבית ואין בה פותח טפח טומאה כנגד אדזבה כל הבית טהור לפי שבוקעת ועולה וכן במסכת אהלות[ח] ומיימי לה בהעור והרוטב (חולין קכה:) תכלי המטה וסריגי אלוטות כו' פירסן על המת באויר הנוגע כנגד הנקב טומא אלא כנגד הנקב טהור והתם אין בנקבים פותח טפח דקתני רישא דמפסיק בין בית לעלייה: **אין גוררין אותה בשבת בזמן שיש עליה מעות.** מפרש ר"י דכשהיא נשמטת היא כלי בפני עצמה אבל כשאינה נשמטת מותר לגוררה אע"פ שיש עליה מעות דכיון שאינם ע"ג השידה שהיא עיקר הכלי אדי: **הא** אין עליה מעות שריא אע"ג דהוו עליה כל' בין השמשות. קשה לרשב"א דמאי פריך לוקמא בשבת ולהכי אין עליה מעות אע"ג דהוו עליה כל בין השמשות שריא כדאמר בפרק טוטל (לקמן קמג:) ומזמן שיש עליה מעות אסור לגוררה אפי' בשבת שהוא מלטול גמור וקמ"ל דבאינה נשמטת שרי לגוררה מלטול גמור ומתרץ דע"כ בנמנים מאירי דהא אין גוררין אותה משמע אפי' לגורף מקומה ולא בשבת הא אמרי' בפרק טוטל (ג"ז שם) לא שנו אלא לגורף מקומו מטלטלו ועודן עליו (ד) ומיהו מטה שיחדה והניח עליה מעות *מיהא דמותר לגמיגר דמותר ר"מ דמדקפיד עליה מיחד לה מקום כדאמרי' ברים כל הכלים (שם קנו. ושם) הכל מודים כיון דקפיד עליה מיחד לה מקום ופר"ת דהכל מודים אפי' ר"מ והא דפריך לעיל מגר הייגו משום שאין לחלק בין מטה לשאר דברים אלא כשהניח עליה מעות ולפ"ז לא קשה לעיל אפי' דדייק מדקתני אבל לא יש):

הכי

מגמיגן

מסורת הש"ס עם הוספות

ה) [לקמן מו.] כלים פי"ח מ"כ. כ) לעיל ע"א. ג) לקמן מג:. ד) פי"ח מ"ה. ה) [דף לח.]. ו) [דף נ:]. ז) [שם]. ח) ב"ב יט:. ט) מג. ד"ה בעודן (הא"). י) [וע' תוס' מנחות לח. ד"ה שיחה]. כ) פי' מ"א. ל) ושם כ. ד"ה היא. מ) [וכתוס' מחוסקפת דאהלות פ"ט]. נ) לקמן מג ע"ב.

תוספות ישנים

א) וכמוסה [דף מג:] דקאמר נמי מוכנות וכו' ע"ש ב) מעמע דדוקא ע"י ע"ש אבל מ"ש לא היו עושין אף על גב דכיתוסין לא סיעו לדעתם לא תשיב כשמה. ג"ש לא היו יכולין לגמרם אלא טלטול קלת אע"ג דקאמר ומעמטו: ג) ובסכ"ל פירש ממנמיות דכיון דאין נשמטין לה אלא מקולאי מעלמא לא הוי כבר מיומד לגמרם שהרי שפיכה עשויה לשב מה מי אדם ואפ"ה כשמחוקת מ' סאה טהורה ד):

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ואינה מצלת וכו' ומתפקיק בפני הטומאה: (ב) תוס' ד"ה דבר ואין מצלת וכו' בגמ' הקברות והכלים מעל דופני השידה:

גליון הש"ם

גמ' בזמן שהיא נשמטת. עי' לקמן דף מג ע"ב תוס' ד"ה דבר אוכ: תוס' ד"ה הא אין וכו'. איבא לטיבר דמודה ר"ש. עי' לעיל ד' לו ע"א תוס' ד"ה הא ר' יהודה:

הגהות וציונים

א) כה"י כל בין השמשות (וכ"ה ברש"י ובב"י סימן שי): ב) ציל ר' אליעזר (גליון): ג) המהרש"א לא נורס ברש"י ולא יתרה למעות' ומתחיל הדיבור אין עליה מעות והכל דיבור אחד עם דיבור הבא: ד) "כל" ליתא בכה"י, וע' הגהות רעק"א בשו"ע סי' שי ס"ז: ה) בכה"י איתא לשלקן: ו) נדצ"ל דיש (באורות הבים) וכ"ה לשון הרע"ב בכלים: ז) בכה"י נוסף ומייתינן לה: ח) בכה"י דקסברי: ט) כה"י דחוי: י) הגה ונוסף ע"פ הישב"ץ שהגיה כן להסיר קושיית התוס' אולם עיין מהרש"א בתוס' ד"ה ואין מצלת שנגרס ברש"י שהכלים עגילין למעלה וכו': כ) עיין בסוף העמוד שחיצוני הקושיא: ל) כ"ה ברש"י שם, ובגמ' הגירסא דיהודאי רומאי: מ) נדצ"ל שהרי ספר תורה מונח בחוכה (כ"ה בתוס' ב"ב כ ע"א ד"ה היא ע"י"ש): נ) רש"ל כ"ז ומהרש"א כתב שהוא שייך לסוף דיבור שאח"ז (וכן נראה בתוס' הרא"ש כאן) וע' מהרי"מ (גליון): ס) ציל עיה [עמי הארץ] (נגיד יוסף):

עין משפט נר מצוה

נא א מי' כ"ם מהל' שבת הלכה י' טע"ש סו"ס שיטן מי' סעיף ז:

רבינו חננאל

הכל פטוט שהוא מנוחה שאין לה אלא קנה אחד ואין על ראשה אלא כף אחת הדליקו עליו באותה שבת דברי הכל (אחד) [אסור] לא הדליקו עליו דברי הכל מותר. **הא** דאמר **רב** מטה שיחדה למעות הניח עליה מעות ה) והיו עליה המעות כל בין השמשות אע"פ שנטלו המעות עכשיו ואינם במטה אסור לטלטלה אסיקנא דרב כו' יהודה אמרה לשמעתיה. **מתוב ר' אליעזר** הא דתנן בכלים פ' ר"ח מוכני שלה בזמן שהיא נשמטת אינה חבור ואינה נמדדת עמה ואינה נצלת באהל המת פי' (כאן) [כן] של שידה בזמן שהיא נשמטת אינה כמו השידה ואינה נשלפת עמה ולא נצלת עמה מפני שהשידה כלי חוז אינה כלי ב) מכללא לפיכך אמרו אין גוררין אותה בשבת בזמן שיש עליה מעות. פי' מוכני כן מלשון את הכיור ואת כנו. **גמולת** מלשון שילו. כדתנן המידל בגמים וגרסינן במשקין (מ"ק ג) מאי מדלי שלופי. **גמצלת** מלשון צל. **קתני מיהת** אין גוררין אותה בשבת בזמן שיש עליה מעות הא אין עליה מעות שרי ואע"ג דהוו עליה בין השמשות. **ושנינן** משנה זו לר' שמעון היא ורב דאמר כרבי יהודה דהא רב הוא דאמר מניחין נר ע"ג דקל בשבת [ואין מניחין נר ע"ג דקל ביום טוב] מכלל דרב כר' יהודה סבר ליה דאמר הנר שהדליקו בו בשבת אין מטלטלין אותו אבל בי"ט שמטלטלין אותו ונמצא משתמש במחובר לקרקע אסור (ואין מניחין נר ע"ג דקל בי"ט) ואוקימנא אליבא דר' יהודה דשני ליה בין שבת לי"ט אבל

חשק שלמה על רבינו חננאל

ה) ס"ס כתן: ו) ס"ס כתן ועי' בגמרא ובתוס':

רב נסים גאון

זהב באה קנים אינה באה זהב אינה באה קנים השיבו הוהא פטוט מיתקיר. **והפטוט שהוזכיר ר' זירא בשמועה זו נחשת היא** וחדש ואינו נמאס ואם הדליקו עליו נר באותו שבת הרי הוא מוקצה מחמת איסור ולפי שהוא מוקצה מלכלוך לא הוי מוקצה מחמת מיאוס. ועל דעת ר' מאיר שהיה מתיר טלטול הפטוט אם לא הדליקו עליו באותה שבת זה הפטוט אע"פ שהוא כחדש שאינו נמאס אסור לטלטלו לפי שנהיה מוקצה מחמת איסורו מפני הנר שהדליקו עליו באותו יום. ועל דעת ר' יהודה שהיה אוסר טלטול נר [נר ישן] (חדש) [של חרש] הרי הפטוט מותר לטלטלו לפי שנראה כחדש ואינו מאוס. **ולפיכך באה הקושיא מדי למימרא דר' יהודה מוקצה מחמת מיאוס אית ליה מוקצה מחמת איסורא ליה דלית ליה התנא** ובגמ' דבני מערב' גרסי מעשה היה וטילטלו פטוט מתחת הנר בשבת מה אנן קיימין אי כר' מאיר אפילו פטוט יהא אסור כמו שאמר כל הנרות מטלטלין חוץ מן הנר שהדליקו בה באותה שבת וזה הפטוט הדליקו בו באותה שבת והרי הוא לר' מאיר אסור ואי כר"ש אפילו נר עצמו יהא מותר וכל שכן הפטוט שיהא מותר ואין אנו צריכים להודיענו זה והיתר בפטוט על דעת ר' שמעון שהיה סובר נר עצמו מותר לטלטלו וכ"ש פטוט מתחתיו אלא כן אנן כר' יהודה דאמר נר מאוס פטוט אינו מאוס וזה סיוע הפירוש שפירשנו אבל בארתי זה הטעם כי ראיתי מי שפירש אותו בטעם אחר וסבר שר' שמעון שהוא מתיר כבר אוסר בפטוט ולדבריהם בתלמוד ארץ ישראל אר כ' שמעון אפילו נר עצמו יהא מותר נתבאר בבר שר' שמעון מתיר הנר עצמו וכ"ש הפטוט:

הדפסה בריזולוציה מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה
תלמוד בבלי <עוז והדר> - ג שבת תלמוד בבלי עמוד מס : 100 הודפס ע"י אוצר החי

הכי נמי מסתברא דרב כר' יהודה ס"ל. בכמה מקומות אשכחן דרב סבר כר' יהודה דאסר מעה שייחדה למעות והניח עליה מעות ואילו לר' שמעון שרי דהא שרי מלוגרות אפי' תקע בה כמה זמנין ודכרכי דזוזי (לעיל דף יט:) אלא דנעי לאוקומי דסבר כר' יהודה במינו דאיתקלא מין המשמשת כו': **מקמי** חברי בשבתא. שביום אחד שלהם לא היו מניחין נר אלא בבית ע"ז ומאי דקמבעיא ליה נר חנוכה טפי מבנר שבת משום דלעולם אכילה היו מניחים להם ואע"ג דבשעת הסכנה אמרינן בכמה מדליקין (לעיל דף כא:) דמניחה על שולחנו ויש הכא מיירי אם יאירע אלא הניחה על שולחנו א"ל אומר ר"י דשעת הסכנה לעיל לאו סכנת חברים קאמר אלא סכנת שמד שגזרו אלא להדליק נר חנוכה: **היכא** דדחייה בידים אית ליה. ואף על גב דנר שבת שרי ר' שמעון אף על גב דדחייה בידים דהתם[ה] שאני כיון שבנר פסק דימוי אלה אבל הכא לעולם הן דחויין כל זמן שמונחין שם: **אלא** שמן שבנר. לאו דווקא שבנר דהתם אסור משום מבנה כדאמר בפ"ב דמילה (דף כב) המסתפק ממנו חייב משום מבנה אלא המסתפק מגר ומשום דמוקצה למצותו לא אסור [ו] נר הדולק לטלטל כדפרישית לעיל אלא כדאמר בסוף פירקין[ז] משום דהוי בשים לדבר האסור תימה לר"י דאמאי נקט שמן שבנר טפי ה"ל למינקט אין מוקצה לר' שמעון אלא גרוגרות וצימוקין דדמו טפי לחיטין שזרען דלא איתקלא לא מממת מלוה ולא מממת איסור וליכא למימר דסבר ר' יוחנן דלר' שמעון אין מוקצה גרוגרות וצימוקין דהא רבי קאמר בסמוך דאית ליה לרבי שמעון מוקצה בגרוגרות וצימוקין ומסתמא לא פליג[ח]: **עד** מוצאי יט האחרון של חג. הקשה ר"ת ביום טוב האחרון דלא אסר אלא מטעם מיגו דאיתקלא מין המשמשת מחמת יום שעבר[ט] והא רבי שמעון שרי מותר השמן שבנר אף על גב דהוקלה מין המשמשת למצותו משום יום הבא ונראה לר"י דבמה שאוסרת הבריתא יום טוב האחרון לא אמיא כר' שמעון:

ולא מן המוד לה. בפרק המביא כלי יין (מלה ל: ופס) גרס במשנה אלא מן הסמוך לה ופריך בגמ' והא קסבר אוכלא ומשמי מאי מן הסמוך לה סמוך לדפנות והשתא מי גרס בברייתא דהכא אלא מן הסמוך לה הוי בסמוך לדפנות ומי גרס ולא מן הסמוך לה מיירי במה שעל הסכך וטעמא משום דסבר אוכלא כדאמר התם: **ואם** התנה הכל לפי תנאו. ברש המבמ (ג"ז שם) פריך עלה והא קא סבר אוכלא ומוקי לה בסוכה גפולה וברטועה[ו] דמתמהל דעתיה עלה: **אלא** בגרוגרות וצימוקין. מירושלמי[ז] מפ' שמסריחין מינמיים וכיון שמתקלקלין כל כך אין דעתו לקמתם עד שיתקנו היטב: **וכן** אתה אומר באפרסקין. אף על פי שאין מתקלקלין כל כך מקלה אותם מדעתו: **היכא** דלא דחייה בידים אית ליה מוקצה. כגון הא דתנן בפרק מפנין (לקמן קט:) ולא את האוכר ותנן נמי בפרק בתרא (דף קט:) רבי יהודה אומר אם לא היתה נבלה מע"ש אסורה כו':

הכי נמי מסתברא דרב כר' יהודה סבירא ליה דאמר רב [א]מניחין נר על גבי דקל בשבת ואין מניחין נר ע"ג דקל ב"ש אי אמרת בשלמא דרב כרבי יהודה סבירא ליה היינו דשני בין שבת ל"ט אלא אי אמרת כרבי שמעון סבירא ליה מה לי שבת ומה לי י"ט ורב כרבי יהודה ס"ל והא בעו מיניה דרב מהו לטלטולי שרגא דחנוכתא מקמי חברי בשבתא ואמר להו שפיר דמי שעת הדחק שאני דהא א"ל[ב] רב כהנא ורב אשי[ג] לרב הכי הלכתא אמר להו[ד] כדי הוא ר' שמעון לסמוך עליו בשעת הדחק בעא מיניה ריש לקיש מר' יוחנן הטוש שזרען בקרקע וביצים שתחת תרנגולת מהו כי לית ליה לר' שמעון מוקצה היכא דלא דחייה בידים היכא דדחייה בידים אית ליה מוקצה או דילמא [ב]לא שנא א"ל אין מוקצה לרבי שמעון אלא שמן שבנר בשעה שהוא דולק הואיל והוקצה למצותו הוקצה[ג] לאיסורו ולית ליה הוקצה למצותו [ד] והתניא סיככה כהלכתה ועיטרה בקרמים ובסדינין המצויירין ותלה בה אגוזין אפרסקין שקדים ורמונין ואפרכלי של ענבים ועטרות של שבולין יינות שמנים וסלתות אסור להסתפק מהן עד מוצאי י"ט האחרון ואם התנה עליהן הכל לפי תנאו וממאי דר' שמעון היא דתני [ה] ר' חייא בר יוסף קמיה דר' יוחנן אין נוטלין עצים מן הסוכה ביו"ט אלא מן הסמוך לה ור' שמעון מתיר ושוין בסוכת החג בחג שהיא אסורה ואם התנה עליה הכל לפי תנאו כעין שמן שבנר קאמרינן הואיל והוקצה למצותו הוקצה לאיסורו איתמר נמי א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן אין מוקצה לרבי שמעון אלא כעין שמן שבנר בשעה שהוא דולק הואיל והוקצה למצותו הוקצה לאיסורו אמר רב יהודה אמר שמואל אין מוקצה לר' שמעון אלא גרוגרות וצימוקים בלבד ומידי אחרינא לא והתניא [ו] היה אוכל בתאנים והותיר והעלן לגג לעשות מהן גרוגרות בענבים והותיר והעלן לגג לעשות מהן צימוקין לא יאכל עד שיזמין וכן אתה אומר באפרסקין וחבושין ובשאר כל מיני פירות מני אילימא רבי יהודה ומה היכא דלא דחייה בידים אית ליה מוקצה היכא דדחייה בידים לא כל שכן אלא לאו ר' שמעון היא לעולם רבי יהודה ואוכל אצטריכא ליה סד"א כיון דקאכיל ואזיל לא ליבעי הזמנה קמ"ל כיון דהעלן לגג אסורי אסרי לדעתיה מינייהו [ז] בעא מיניה רבי שמעון בר רבי מרבי פצעילי

מניחין נר. מגעוד יום: ע"ג דקל. וילקן שם בשבת דליכא למיחש לכשיכבה ליטקליה מיניה ומגלה משתמש במאור לכיון דאקליה לדבר האסור בין המשמשת איתקלי לכולי יומא: ואין מניחין בר' ב"ש. דשקיל ומנח ליה ומשתמש באלן: מה לי שבת כו'. בשבת נמי שקיל ליה לכשיכבה: **שרגא דחנוכתא.** אחר שבשה: מקמי חברי. אלא ירלאוהו בחלר כדאמרינן בפרקין דלעיל (דף כב) דטתנו בטופח הסמוך לרשות הרבים וידעו שהדליקו בו נר והם גזרו אלא להדליק אי נמי ביום אידם אין מניחין לדלוק אור אלא בבית ע"ז: חברי. שם אומה שהיתה עם פרסיים[ו]: הכי הילכתא. בתמיה: בשעת הדחק. שבנה אלמא אלא בשעת הדחק אסור: שזרען בקרקע. ועדיין לא הסריסו מהו לנקוט ולאכול: אין מוקצה לר' שמעון[ז] בדבר הראוי. אלא בשמן שבנר בשעה שהוא דולק כדתניא לעיל[ח]: הואיל והוקצה למצותו. לשבת: הוקצה[ט] לאיסורו. לאיסור כיבוי: והוקצה למצותו לית ליה. בתמיה דקס"ד שמן שבנר דוקא קאמר דאיכא תרתי מוקלה למצוה ומוקלה אל שעת הליקתו משום איסור כיבוי אבל מוקלה למצוה גרידא לא אסר ואפילו בשעת המצוה: והתניא סיככה. לסוכה כו': קרמים. בגדי לבנונים שקורין אוכרייש"ל: אפרסקין. פירסקי"ש בלע"ז: יינות שמנים. בכלי זכוכית: עד מוצאי י"ט האחרון. והכא מוקלה למצוה איכא מוקלה דאיסור ליכא דאי משום שמירת אהל כי מטא תולו של מועד לשמרי דומיא דבר שכבה: והא ממאי דר' שמעון היא. דמוסיפנא לך מיניה: דתני ר' חייא כו' אין נוטלין עצים. בשבת ועלרת מסוכה העשויה לגל ואפילו נפלו משום מוקלה דאיתקלא מחמת שמירת אהל כי"ט: אלא מן הסמוך לה. אם שמך מחלות עליה אבל דופנה ליכא איסור מוקלה דדעתיה עליהם מתמול למיסקליהו למחר אלא שמר בהו אהלא ומהכ דתני ר' חייא בר יוסף הוי מלי לאותבי מתמתא דר' חייא ור' אושעיא כדאמרינן בעלמא (חולין דף קמח.) כל מתמיהא דלא מיתניא מי ר' חייא כו': ור' שמעון מתיר. אם נפלה לדעת ליה מוקלה והכי מוקמינן ליה במסכת בילה: ושוין בסוכת החג בחג. שהוקלה למצותה דמצותה כל שבעה אלמא כל שעת מצותה נהג מוקלה אלא ואע"ג דליכא איסור שמירה: בעין שמן[ה] קאמינא. ולא משום איסור אלא משום מצוה דהואיל דהוקלה למצותו דשבת הוקלה לכל זמן איסור[ו] דליקתו ולא יותר דאין מצותו אלא בשעת דליקתו ומשכבה אין בו מצוה אבל בסוכת החג מצותה כל שבעה והקלאתה כל זמן מצותה: אלא גרוגרות וצמוקין. גרוגרות תאנים שמעלה לגג ליבשן ומשנשתבו שם מעט אין ראוים לאכילה עד שיתיבשו וכן צימוקים דענבים: היה אוכל בתאנים. דנתנה אשמעי' (ח) דהוה אכיל ואזיל מכיון דאסקיהו אסקת דעתיה ומקלן: חבושין. קויינ"ן: וכן אתה אומר כו'. ואע"ג דהמי מזו כל שעתה ואפי' נשתהו לא נתקלקלו מיהו הואיל ואקליהו אסיקי: אי נימא ריש לקיש לי הגך דנקט דמיהו בידים אפי' הכשיכן נמי לאוקר בנו הזמנה: פצעילי

ואוכל אצטריכא ליה. מדנקט אוכל במוקלה דדחייה בידים נראה דאזיל ואכיל שרי ליה לר"י במוקלה דלא דחייה בידים כגון נבי אוכר: לדבריו

עין משפט

נר מצוה

נב א מתי' פ"ה מהלכות שבת הלכה י"ז ופ"ל מהלכות י"ט הלכה ה סמנ לאין סה טור שרע"ג תוי"ט סימן רעז סעיף ד וסימן תקי"ד סעיף ו:

נג ב מתי' פכ"ו מהלכות שבת הלכה יד סמנ לאין סה טוש"ע שרי"ם סימן שי סעיף כ:

רבינו חננאל

ר' שמעון לא שני ליה בטלטול הנר בין שבת לי"ט. **אינו דרב** כר' יהודה **עבוד ליה** הא רב תיתר לטלטל נר מפני חבארי בשבת ושנינן הא אמר רב בהא כדאי הוא ר"ש לסמוך עליו בשעת הדחק מכלל דרב סבר לית הלכתא כר' שמעון. **והא** דא"ר יוחנן אין **מוקצה** לר"ש אלא מידי דאיתקצאי לאיסורא כגון שמן שבנר בשעה שדולק או כגון עיטרי סוכה וכיוצא בהן הואיל והוקצו למצוה פשיטה היא

רב נסים גאון

מהו לטלטולי שרגא **דחנוכה** מיקמי חבארא **בשבתא.** שמעינו כי בימי החברים פרסיי היו חברים מחוזרין בכל בתי ישראל ומכבין את הנרות ולוקחין מכל בית נר והיה צער גדול לישרי מזה המנעשה מפני שהיו מולינין את נרותיהם לעיז. **ראשכחנן** בפרק ב' (דנשלין דף שז) רבה בר בר חנה חלש על ר' יהודה ובמנן לשולי ביה בנו מיניה שנים שהביאו גט ממדינת הים צריכים שיאמרו בפניו נחתם אי אין צריכין אמר להו אין צריכין ומה אילו אמרו בפניו נגישה מי לא מהימני אהדהכי אתא ההוא חבורא שקלא לשדגא מיקמייהו אמרי רחמנא או בטולן או בטולא דבר עשו למימרא דרמאי מעלו מפרסאי. והא תני ר' חייא מאי דכתיב (איוב כח) אלהים הבין דרכה והוא ידע את מקומה ידע הקב"ה בישראל שאין יכולים לקבל גזירות של עשו הרשע לפיכך הגלה אותם לבבל. **ובמס' יבמות** בפרק הבא על יבמתו (דף סג:) אמרו מאי דכתיב בני בבל אבעיסם ר' יוחנן אמר אלו חברים אמרו ליה לר' יוחנן אתו חבארי לבבל (שאנן) [שנא] ונפל (א"ל) מקבלי שהחזא תריין ותיתב גזרו על שלש מפני שלש על בשר מפני המתנות על מרחצאות מפני טבילה קא מחטטי שבבי מפני ששמחים ביום אידם. **ובשאלתות** דרב אחא מן שבחא כך פי' בפרשה וארא אל אברהם ובמלכות פרסיים היו חברים שמחזין מחזרין על בתי ישראל ומכבין את הנרות ומחזיקין את הנהלים ומוליכין אותן לבית האור שלהן שהיא ע"ז ולא היו עוכרים לא אש ולא נחלים שלינו בלילה חוץ מע"ז שלהן שהיא בית נוראה: **כדי הוא** ר' שמעון בן יוחי לסמוך עליו בשעת הדחק. הוא ר' שמעון שאמר הנר שבבתה מותר לטלטלה דלית ליה

גלוין השי"ם

תוס' ד"ה אלא שמן וכו'. נר הדולק למלמל בדפרישית לעיל. דף מג ע"ב תוס' ד"ה ואין נאומין:

הגהות וציונים

א) כתי' שפיר דמי **הא** אמרי ליה וכו' **ואמר** להו (תנכון. דק"ס); **ב)** ע"ל ורק **אבי** (רש"ש, וכ"ה בכתבים ועיין תוס' לקמן ע"ב ד"ה לאו); **ג)** ע"ל והוקצה (תוס' ישנים) (גלין) וכ"ה בדפוי וכת"י ור"ל תוס' הרא"ש תרוייהו בוא"ו דס"ד השתא דבעינן הואיל ותרתי, ובמסקנא הואיל והוקצה למצותו הוקצה לאיסורו בלא וא"ו, דלא בעינא אלא חד שב"ל; **ד)** כאן ציל הפסק הנקודה ורש"י מפרש בדבר הראוי (עיין חי' חת"ס ד"ה תוס' ד"ה אלא שבנר); **ה)** נדצ"ל והוקצה (עיין אות ב); **ו)** בכת"י כעין שמן שבנר; **ז)** נדצ"ל לכל זמן **איסורו דהיינו** דליקתו (חדש האביב); **ח)** ציל **התם** (כ"ס); **ט)** כב"י (סר' שי) העתיק לא סליג **על רבי**; **י)** עיין מהרש"א שהקשה דלא אוקי לה בגמ' ברעועה ועיי"ש:

ליקוטי רש"י

חברי. פרסיים רשעים ומגוסן ואינם ממיים כנוסים של ישראל (ובמות סג:). פרקפי (נישין יד. ועיי"ש בתוס'). אומה הסמוכה לפרסיים ומשתחוים הם ועורפים הם יומר מפרסיים (קידושין עב). **בשעת הדחק.** אבל אלא בשעת הדחק לא (ברכות ט.). **ושברה.** יפה בפרקין ובקרמין המצויירין (ביצה ל:). **בקרמים.** פלמה מייעשת של נמנים שקורין אוכרי"ן (ציל כב.). מעשה אורג כגון בגדי נמנים שקורין אוכרי"ן (סוכה י.). **ובסדינין.** נגנים של מסמן (ביצה שם). **המצויירין.** שלוכן טלמת כגון מעשה רוקם או מעשה אורג שקורין גלינשק"ש. **יינות שמנים.** ומתמן בכוסות של זכוכית (סוכה שם). **ואם התנה עליהן.** מבעוד יום אינו מלל מהם מהיות מיום ומכתר הכם לינקן בל שהות אוכן של מן המשמשת של מרב יום טוב אלבן בשעת מיאת הים שהיה קדושה לרבים (ביצה שם). **אין נוטלין עצים מן הסוכה.** שבשלה מי"ט דליכא קפידא אבל בין המשמשת דהיה מלמל לה לאו מוקצה הוא דלית מיה משום קפידא. **אלא מן הסמוך לה.** קנים הנוקפים שבסוכה לדפנות כיון שלא נאחרו עם הדופן לא בעלי לגבי דופן ואינו דומה לסמוך לסכך שהסכך אינו אחוז לגיכר הכל שוה הנלנין בתחתון סכך הוא. **ורבי שמעון מתיר.** בסוכה דעשוה דמסקין לדפנות דנעבלה ולמחר נעבלה הלכך לרבי שמעון מוקצה ליכא דלמרינן דעתיה מלמחר עליהם ולתנא קמא לא אמרינן דעתיה עליהם כאום מידי דלא חזי בין המשמשת. **שהיא אסורה.** לפיכך בחוי"מ. **ואם התנה עליה.** לפוכה דעלמא קלי אחרינא דבריתא קא מהדר לאיפלגו בה תנא קמא וכמי שמעון דקמני אין נוטלין עצים מן הסוכה ואפילו בשבלה ומשום מוקצה ולקמר אם כתנה עליה מבעוד יום שאם תפול מחר יפוקה הכל לפי מנאי (ביצה שם ותי' כאן בתוס' ובמהרש"א). **אלא** גרוגרות וצימוקים. שמבלה אותן על מנת ליבשן ומוקצה אותן לכך ומשמחילין ליבש אין ראוין לאכילה עד שיבשו לגמרי. עצים יכולין קרוין למוקצים ותלמוד אינמיבו קרוין גרוגרות (שם כו:). שכן מתבלה ראוין לאכילה והוא דסה אותן בידים לבעלמן ליבשן ושוב אינו ראוין עד שיבשו (שם מ:). **היה אוכל בתאנים** והותיר. דנתנה נקט דלא מיתמא כיון דאוכל והולך לא ליבעי הזמנה (שם כו:).

הדפסה בריזולוצית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה
תלמוד בבלי <עוז והדר> - ג שבת תלמוד בבלי עמוד מס : 101 הודפס ע"י אוצר החי

[1] **לדבריו** דר' שמעון קאמר ליה וליה לא סבירא ליה. משמע דמספקא ליה לי ר' סבר לה כר' שמעון ומימה אמאי לא מוכח מהסיא לקמן[2] דסבר כר"ש דאמר פעם אחת הלך ר' כו' והכיר במנורה כר"ש בגר וכן מבריתא דמייתי בתין לדין[3] בכור תם שנפל לבור ר' יהודה הנשיא אומר ירד מי שבקי במומין וילאה אם יש בו מום יעלה וישחוט כו' ומיהו במאי דמתיר לרשות במומין לא אמי כר"ש אלא במאי דלית ליה מוקצה ומיהו רש"י לא גרים בכור תם אלא בכור שנפל לבור והשתא מני אמי כר' יהודה וילאה אם היה בו מום זה מעי"ט[4]: **הבא** במאי עסקינן דאית ביה אפרוח מת. פירש הר"ר יוסף דלא נקט אפרוח מי משום דמי מזי לשתק בו מיעוט כשטיה ואין נראה דהא בהיא דסופין את הסל לפני האפרוחין (לעיל דף מג.) משמע דאסור לטלטל ועוד אי מתיים שרי אמאי קאמר בסמוך דמודה ר"ש בבעלי חיים שמתו שאסורין אלא ודאי בעלי חיים ג) מוקצין הם כגרוגרות וצימוקין ומקצה אותם גם מכלים ולא דמי לבשר חפל שמותר לר"ש מדפריך בפרק מפנין (לקמן קסח.) על רב הונא דשרי והא תלמיד דרב הוא ורב כר' יהודה סבירא ליה אבל לר' שמעון משמע דשרי משום דאינו מקצהו מכלים כמו בעלי חיים.

דאית ביה ביצה. דאסור משום גולד ל"ע דר' יוחנן גופיה ד) מפרש טעמא דבילה משום משקין שזז ואפשר דמשום הכי לא הוה אסר ר"ש לטלטלה אלא באמילה:

דאית ביה ביצת אפרוח. נראה לר"י דאסור לר' שמעון משום דכיון דאית ביה אפרוח הוי ד) כמו גרוגרות וצימוקין וקא מיבעיא ליה לקבא קירויא אי שרי לטלטולי על ידי שיעבר משם הבילה אי אסיר כמו מגיה או כשכח והשיב לו רבי יוחנן כלום עשוי אלא לתרנגולין ואין זה כשכח אלא כמגיה ואסור:

אמר ליה מנרתא שאני. וא"ת אמאי לא מוכח מהא דא"ר יוחנן בפ' לולב וערבה (סוכה מו:) דסוכה אפי' בשמיני אסורה אלמא אית ליה מיגו דאיתקלאי כו' כר' יהודה ותירץ ר"י דגר אינו מוקצה למצותו מטלטול אתין ביטול מצוה בטלטול[5] ולא דמי לסוכה דאיתקלאי ביה"ש מתמת מצוה ולהכי אינו יכול להוציא מסוכה אגר: **לאו** לשום דר' אבי תלמידו דר' יוחנן בר'. וא"ת דילמא ר' אבי כרב רבה אמרה ליה כדאמר לעיל[6] גבי שרגא דמנוכה אמרו ליה רב כהנא ורב אבי לרב הילכתא הכי ונראה דרב אבי לעיל לאו היינו ר' אבי דהכא דהכוה לעיל אבירו של רב כהנא והכא ר' אבי אבירו של ר' אמי[7]: **אין** לנו אלא בגר בר' שמעון. פי' במוקצה מתמת מיאוס דהיינו גר יש לנא הדליקו בה באותה שבת ולעיל דפסיק כרבי יהודה היינו הדליקו בה באותה שבת דהוי מוקצה מתמת איסור והא דפסיק בפרק בתרא[8] כר"ש מבלה לפני הכלים אף על גב דגבלה מוקצה מתמת איסור היא כדפר"מ (לעיל יט: ד"ה הני) התם[9] לא דמייא בילים אבל הכא דדמייא בילים[10] סבר כר' יהודה ולפי זה לא קיימי ר' יוחנן וריב"ל דפסיק[11] כר' שמעון אמדא בריתא דר' יוחנן קאי אברייתא דכל הגרות של מתכת מטלטלין כו'[12] אבל אמאי דקאמר ר' יהודה בברייתא דלעיל[13] מטלטלין גר מדש אבל לא ישן לא סבר רבי יוחנן כוותיה וריב"ל אברייתא דמטלטלין גר מדש קאי דבהיא ברייתא שרי רבי

[1] פצעילי תמרה לרבי שמעון מהו א"ל אין מוקצה לר"ש אלא גרוגרות וצימוקין בלבד ורבי לית ליה מוקצה והתנן [2] אין משקין ושוחטין את המדבריות אבל משקין ושוחטין את הבייתות ותניא [3] אלו הן מדבריות כל שיוצאות בפסח ונבנסות ברביעה בייתות כל שיוצאות ורועות חוץ לתחום ובאות ולנות בתוך התחום ר' אומר אלו ואלו בייתות הן ואלו הן מדבריות כל[4] שרועות באפר ואין נבנסות לישוב לא בימות החמה ולא בימות הגשמים איבעית אימא הני נמי כגרוגרות וצימוקין דמיין ואי בעית אימא לדבריו דר"ש קאמר ליה ולא סבירא ליה ואיבעית אימא לדבריהם דרבנן קאמר להו לדידי לית לי מוקצה כלל לדידכו אודו לי מידה דהיכא דיוצאות בפסח ונבנסות ברביעה דבייתות נינהו ורבנן אמרו ליה לא מדבריות נינהו אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן אמרו הלכה כרבי שמעון [5] ומי א"ר יוחנן הבי והא בעא מיניה ההוא סבא קרויא ואמרי לה סרויא מר' יוחנן קינה של תרנגולת מהו לטלטולי בשבת אמר ליה כלום עשוי אלא לתרנגולין הבא במאי עסקינן דאית ביה אפרוח מת הניחא למר בר אמימר משמיה (דרב [6]) דאמר מודה היה ר' שמעון בבעלי חיים שמתו שאסורין[7] אלא למר בריה דרב יוסף משמיה דרבא דאמר חלוק היה רבי שמעון [אפי' [8]] בבעלי חיים שמתו שהן מותרין מאי איכא למימר הבא במאי עסקינן בדאית ביה ביצה והאמר [9] רב נחמן מאן דאית ליה מוקצה אית ליה נולד דלית ליה מוקצה לית ליה נולד דאית ביה ביצת אפרוח כי אתא רב יצחק בר' יוסף א"ר יוחנן הלכה כר' יהודה ור' יהושע בן לוי אמר הלכה כרבי שמעון אמר רב יוסף היינו דאמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן אמרו הלכה כרבי שמעון אמרו ליה לא סבירא ליה א"ל אביי לרב יוסף ואת לא תסברא דר' יוחנן כר' יהודה[10] הא ר' אבא ורבי אסי איקלעו לבי ר' אבא דמן חיפא ונפל מנרתא על גלימיה דר' אסי ולא טילטלה מאי טעמא לאו משום דרבי אסי תלמידיה דר' יוחנן הוה ור' יוחנן כרבי יהודה ס"ל דאית ליה מוקצה א"ל מנרתא קאמרת מנרתא שאני דא"ר אחא בר חנינא א"ר אסי הורה ריש לקיש בצידן מנורה הניטלת בידו אחת מותר לטלטלה בשתי ידיו אסור לטלטלה ור' יוחנן אמר אנו אין לנו אלא בגר כרבי שמעון אבל מנורה בין ניטלה בידו אחת בין ניטלה בשתי ידיו אסור לטלטלה וטעמא מאי רבה ורב יוסף דאמרי תרווייהו הואיל ואדם קובע לה מקום אמר ליה אביי לרב יוסף והרי כילת חתנים דאדם קובע לו מקום ואמר שמואל משום רבי חייא [11] כילת חתנים מותר

[1] פצעילי תמרה. א) ממרים הנלקטים קודם מישולן וכוכסין אותם בכלים שששין מלעלין והן מתבשלות מאליהן. מהו לאכול מהן קודם מישולן מי מודה בהן דמוקצות הן כגרוגרות וצימוקין או לא: **אלא** בגרוגרות וצימוקין. דאיכא תרתי דדמיהו בילים ולא מזו: זו' לית ליה מוקצה. דקס"ד מדבעי מיניה אליבא דרבי שמעון אלמא הוה שמיע ליה מאמרה דרבי שמעון שמעון סבירא ליה: משקין. דרך להשקות בהמה לפני שחיטה שמהא טיהה להפשיט: המדבריות. הבריות: ברביעה. ממרמשון: **ואלו** מדבריות כל שרועות באפר. והני מיהא אפילו אלמא אית ליה מוקצה: איבעית אימא הני. מדבריות נמי כגרוגרות דמי דדמיהו בילים ויש עורה ליקר ולהמיאם: ואיבעית אימא. ההיא דפלעילי ממרה לדבריו דרבי שמעון קאמר ולר' לא ס"ל: ה"ג אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן אמרו הלכה כר' שמעון: אמרו. מי היסיבה: **סרויא קרויא.** על שם מקומו: כלום עשוי. לשום תשמיש: **אלא** לתרנגולין. הלכך ה"ל מלאכתו לאיסור ואסור אלמא אית ליה מוקצה: דאית ביה אפרוח מת. דלא חזי לאיכל ולכלבים נמי לא חזי ואף על גב דא"ר שמעון מתחכין את הנבלה לפני הכלבים[1] הני מילי במסוכנת אבל בריאה לא דלא הוה דעתיה מאתמול לכלבים והאי אפרוח שמת בשבת נמי לא הוה דעתיה מאתמול לכלבים: הניחא למר בר' דאמר מודה היה ר"ש. דאע"ג דאמר מתחכין הנבלה לפני הכלבים ה"מ במסוכנת דדעתיה עליה מאתמול לכלבים אבל מודה הוא בבעלי חיים כלומר בבריאים שמתו שאסורין[2] שפיר קתני דלרבי שמעון גופיה לא חזי לכלבים: מאי איכא למימר. הא חזי לכלבים: דאית בה ביצה. שנולדה היום ומודה ר' שמעון בנולד: והא אמר רב נחמן בר'. בשמעתא קמייתא דמיה: דאית בה ביצת אפרוח. וכלב לא אכיל לה משום ב) קליפה: וליה לא סבירא ליה. לר' יוחנן לא סבירא דמיהו הלכה כר' שמעון והייט דרב יתמק: ואת לא תסברא. ומקמי דשמעת ליה לדרב יתמק לא הוה ידעת דר' יוחנן כר' יהודה: בשתי ידים אסור לטלטלה. כדמפרש טעמא לקמיה דלאו לטלטולי עבידא דאדם קובע לה מקום: ור' יוחנן אמר אנו אין לנו. שום היתר בהלכות טלטול נדות: אלא בגר. ישן כרבי שמעון דמתיר אבל מנורה כו' הלכך אי לאו מדרב יתמק לא הוה ידעינא ליה אבל השתא ידעינא דכר' יהודה סבירא ליה בכולהו גר ממוקצה מתמת מיאוס דגר ישן: מותר

מסורת הש"ס עם הוספות

ב) פלה דף מ. ג) שם [לקמן קנז.]. ג) [פלה שם]. ד) פלה כז.; ה) שם ב. ו) מיוחסן קב. לקמן קלח.; ז) ביצה כז: וע"ש לקמן דף קנו.; ח) ביצה כז: עי"ש; ט) מו.. י) [פלה דף כו.]. כ) [וע"ש מוספות פלה כו. ד"ה מ"ר]. ל) [פלה ג.]. מ) עיין תוס' לעיל מב: ד"ה ואין נאותין. נ) ע"א. ס) [ועי' מוספות שולן יט. ד"ה אמר רב הונא]. ע) [דף קנ:]. פ) המרוי המהמיל ולפ"ז וכו' הנרשם בס"ח נמצא כתב מו ע"ח כי שם מקומו. צ) וכראיתא בחולין שו. דדחייה בדים שאנו. ק) לעיל מד.. ר) מד ע"א.

תוספות ישנים

א) אין נגלה לר"י פירוש זה דל"ד לגרוגרות וצימוקין דלא דמיה בילים. וכ"ל כפירוש הערוך ספרים פצעילי תמרה לשון מפלס שמפלסין ממרים כדי להתבשל ולהתיבש וכשמת הפליטה מתקלקלת מרליחה ואמר זמן מסתמות ודמי לגרוגרות וצימוקין אך שגרוגרות וצימוקין מתקלקלות יותר מהם:

ב) קשה דאפשר לסיר הקליפה ואכלנה הכלב: ג) וכן דלא כמי מאפרות מי אם מותר לטלטל הקיטה משום דאפשר לסיר לסרמיהו:

ד) פ"ל הוי מוקצה מחמת חסרון כיס:

רב נסים גאון

מוקצה. וכל ר' שמעון סתם במשנה ובברייתא הוא ר"ש בן יוחאי וכל ר' יהודה סתם הוא ר' יהודה בר' אלעאי. ובמס' מנחות בפרק הקומץ (דף יח) אמרו מפני שר' יהודה בנו של ר' אלעאי ור' אילעאי תלמידו של ר' אליעזר שנה לך משנת ר' אליעזר:

גליון הש"ס

[מכת"י נמרא והא בעא מיניה ההוא סבא וכו' מר' יוחנן קינה של תרנגולת מהו לטלטולי בשבת. (ע' לעיל) דף לו ע"א מוס' ד"ה הא [ר' יהודה]]:

הגהות וציונים

א) כת"י כל שיוצאות ורועות באפר (וכ"ה בביצה): ב) [ציל דרבא] (גליון) וכ"ה בביצה ובכת"י: ג) בכת"י נוסף שפיר (וכ"ה ברש"י ובביצה): ד) נוסף ע"פ המהרש"ל וכ"ה בביצה: ה) כת"י כרבי יהודה בברא ליה והא ר' אמי ור' אסי (ונוסח ישר הוא מאר. דק"ס): ו) רש"ל מוסיף בד"ה ואבעיא וכוונתו דמכך משמע ליה לתוס' דמספקא ליה וכו' (מהרש"ם בנעבו): ז) ריל ר' יוחנן דפסק כרבי יהודה וריב"ל דפסק כרבי שמעון לא קיימי אחדא ברייתא (ב"ש):

עין משפט נר מצוה

נד א מי' פכ"ו מהלי' שבת הלכה יד סמג לאוין קפ טוש"ע ח"מ סימן מ' סעיף ב:

נה ב ג מי' פ"ב מהלי' יו"ט הלכה ב סמג לאוין עה טור ש"ע א"ח סימן תלז סעיף ב ד סימן תלח סעיף ב:

רבינו חננאל

וכן הא דאמר ליה [ר'] לר' שמעון בריה אין מוקצה לר' שמעון אלא גרוגרות וצמוקין בלבד פשוטה היא: אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן אמרו הלכה כר"ש איני והא בעא מיניה ההוא סבא קרייה קינה של תרנגולין מהו לטלטלה בשבת ואמר ליה אסור כלום עשוי אלא לתרנגולים מכלל דר' יוחנן כר' יהודה סבירא ליה דאית ליה מוקצה. ושנינן בדאית ליה בהאי קינה אפרוח מת ומשום הכי אסורה לטלטלה. הניחא למ"ד בעלי חיים שמתו בשבת דברי הכל אסור לטלטלן בשבת הא אפילו לר' שמעון ואלא למ"ד ר"ש מתיר בבעלי חיים שמתו שמותר לטלטלן אע"ג דאית בהאי קינה אפרוח שמת בשבת ר"ש מתיר אמאי קא אסר ר' יוחנן והא איהו הלכתא כר' שמעון סבירא ליה. ואסיקנא בדאית בהאי קינה ביצה שיש בה אפרוח דלדברי הכל אסורה. ואעפ"כ לא נחבדר כי ר' יוחנן כר' שמעון סבירא ליה וכי אתא רב יצחק בר' יוסף א"ר יוחנן הלכתא כר' יהודה וריב"ל אמר הלכה כר"ש אמר רב יוסף היינו דאמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן אמרו הלכה כר"ש וליה לא סבירא ליה. ודייק ממי אביי מדר' אסי נפלה מנרתא על גלימיה (בבבי ר' אבא ולא טלטלה. ואמר (משמיה) (משום) דר' אסי תלמיד דר' יוחנן הוא ור' יוחנן במוקצה סבר לה כר' יהודה. ודחינן להא דאביי ואמרינן לא אפילו תימא ר' יוחנן כר' שמעון מנרתא שני

ליקוטי רש"י

פצעילי תמרה. תמרים שאין מתבשלות נאכלין לעולם ונתדרין אותן מהשלין ושופין להן מוהנות הן כלי כסות תמרים וכוכסין אותן בתוכן ומתבשלות (ביצה מ.). מהו. לאכול מהן מיום טוב. אלא גרוגרות וצימוקין. שהן מתבלה לאיין לאכילה והא דמה אותן בילים לשמלותן ליכסן ושוב אינן ראויין עד שיכבסו אבל אלו לא דמה אותן בילים ואיכא דאכיל מייהו. ורבי אית ליה מוקצה. הכי קא מלקא דעתיה מדאמרים ליה מילתיה דרבי שמעון אלמא כר' שמעון סבירא ליה [שם]. אין משקין ושוחטין. משום מוקצה. משקין. משום מוקצה דמשכח שהשה עתה להפשיטה שהוא נדנק יותר מדאי בגבר [שם]. אורחא דמילתא נקט משום סירוח דמשכח שהשה עתה להפשיט [לקמן קנו.]. ונבנסות. לישוב [ביצה שם]. איבעית אימא הני. מדברות שאין נכנסות לישוב כלל כגרוגרות וצמוקין דמיין שמקצה אותן מאלו בילים. ואי בעית אימא. אין מוקצה לרבי יוחנן דמתיר לה אבל נולד לא הוה ידע דעתיה עליה דמתיר לה אבל נולד לא הוה ידע דעתיה עליה [שם ב.]. בילת חתנים. לא דמיא לשאר כילות שאר כילות פרוסות על גבי קיטון שהיא לאדרא רגלים ויש לה גג דהוי אהל ואל חתנים על גבי נקליטין שאינם אלא שנים מאמצעים המעה וקנה נתון עליהם והכנד נתון עליו ומטל לכתן ולכתן ואין לה גג עשה אהלך לאו אהל הוא [לקמן קלח:]. לאו אהל הוא מפני שאין לה גג למעלה ריחב עשה מפני שהיא נאותה בשיפוע והיא יכישה שפוכרין סביב למעה ליכן [שיירבן קב.].

הדפסה בראולוגית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה